

Preventiva och hälsofrämjande insatser inom folkhälsopolitikens målområden 2023

Information om utlysningen

Utlisningen av programbidrag ska bygga upp eller stärka forskningsmiljöer för en långsiktig kunskapsuppbyggnad och kompetensutveckling och bidra till ökad kunskap om hälsofrämjande och preventiva insatser inom folkhälsoområdet. Totalt avsätts 230 miljoner kronor för åren 2023–2029.

Sista dag att skicka in ansökan är den 2 mars kl. 14.00.

Inriktning

Forte har ett uppdrag av regeringen att genomföra en satsning på forskning om prevention och folkhälsa. Satsningen knyter an till det folkhälsopolitiska ramverket som är antaget av riksdagen. Ramverket består av ett övergripande nationellt mål och åtta målområden. Det övergripande nationella målet är att skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation. De åtta målområdena är:

- Det tidiga livets villkor
- Kunskaper, kompetenser och utbildning
- Arbete, arbetsförhållanden och arbetsmiljö
- Inkomster och försörjningsmöjligheter
- Boende och närmiljö
- Levnadsvanor
- Kontroll, inflytande och delaktighet
- En jämlik och hälsofrämjande hälso- och sjukvård

Denna utlysning syftar till kunskapsuppbyggnad kring främjande och förebyggande arbete inom de åtta målområdena för att nå det folkhälsopolitiska målet. Det finns behov av forskning om insatser som adresserar enskilda målområden i folkhälsopolitiken eller som sträcker sig över flera olika målområden. Ansökningar inom denna utlysning kan därför fokusera på ett eller flera av dessa områden.

Utlisningens fokus ligger på hur preventiva och hälsofrämjande insatser som kan bidra till ökad jämställdhet och jämlikhet i hälsa kan utformas, och hur de kan genomföras i praktiken. Även forskning om olika styrmedel för att stimulera investeringar i förebyggande och hälsofrämjande insatser kan ingå, liksom forskning om kostnadseffektivitet och samhällsekonomiska effekter av prevention inom folkhälsoområdet. Forte ser gärna ansökningar med fokus på de stora folksjukdomarna som psykisk hälsa, hjärt-kärlsjukdomar och cancer, men alla hälsoutfall välkomnas.

Det komplexa samspelet mellan människors villkor inom de olika målområdena och de olika välfärdssystem som hanterar dessa, innebär ofta att problem inte kan lösas enbart genom en intervention på ett område, utan kräver tvärspektoriell samverkan. Forskningen inom denna utlysning kan därför med fördel adressera hälsofrämjande och preventiva insatser inom flera olika preventionsarenor, exempelvis primärvård och arbetsplatser.

Eftersom arbetet för att uppnå en god och jämlik hälsa hanteras inom flera sektorer och av olika professioner samt berör olika grupper av medborgare vill Forte se en tvär- och/eller flervetenskaplig ansats i ansökningarna och att ansökningarna har ett systemperspektiv på de insatser som studeras. Av samma skäl ser Forte både ett stort behov av och goda möjligheter till samverkan i forskningen för att öka relevans och möjligheter till nyttiggörande. Samverkan i forskningsprocessen kan se olika ut, men vi uppmuntrar nära samarbete med målgrupper som berörs av forskningen och som kan tillföra viktiga erfarenheter och perspektiv. Vidare ska forskningen inkludera ett köns- och genusperspektiv när så är tillämpligt. Forte uppmuntrar internationella kopplingar, men forskningen behöver vara relevant i en svensk kontext.

[Läs mer i inriktningsförklaringen för satsningen och prevention och folkhälsa »](#)

Bidragsform

Inom denna utlysning går det att ansöka om en bidragsform, programbidrag. Nedan redovisas villkor, beloppsnivå och behörighetskrav för programbidrag.

Högst en ansökan per bidragsform och projektledare är tillåtet. Samma person får endast skicka in en ansökan som huvudsökande.

Observera att maxbeloppen nedan inkluderar så kallade indirekta kostnader (OH). Ansökningar som överskrider den specificerade gränsen kommer att avslås.

Programbidrag

Syftet med programbidrag är att bygga upp eller stärka forskningsmiljöer för en långsiktig kunskapsuppbyggnad och kompetensutveckling i linje med de intentioner som beskrivs i utlysningen. Satsningen ska göra det möjligt för forskargrupper att ta upp nya frågeställningar och bearbeta dem under en längre tid.

Bidraget söks för sex år med start 1 oktober 2023 och projektslutslut 30 september 2029. I ansökan ska arbetet med programmets samtliga sex år beskrivas och även budget för hela perioden ska anges.

- **Beloppsnivå för programbidrag:** Maximalt 24 miljoner kronor för sexåriga program. Det årliga budgeterade beloppet ska inte överstiga fyra miljoner kronor.
- **Behörighet för programbidrag:** Du är behörig att söka programbidrag i den här utlysningen om du har avlagt doktorsexamen senast det datum då utlysningen stänger. Även medverkande forskare ska ha avlagt doktorsexamen senast det datum då utlysningen stänger.

Ansökningsprocessen

Alla ansökningar skickas in via [ansöknings- och granskningssystemet Prisma](#). Innan du påbörjar din ansökan, försäkra dig om att följande villkor är uppfyllda:

- Du har skapat ett personligt konto i Prisma.
- Alla som ingår i ansökan som medverkande forskare har skapat personliga konton i Prisma.
- CV- och publikationsuppgifter för huvudsökande och medverkande forskare har lagrats på respektive forskares personliga konto.
- Din medelsförvaltare har ett organisationskonto i Prisma och har blivit godkänd som medelsförvaltare hos Forte.

[Läs mer om Fortes kriterier för godkännande av medelsförvaltare »](#)

Ett villkor för att din ansökan ska beredas är att slutredogörelser för eventuella tidigare beviljade bidrag har skickats in. Detta gäller endast bidrag där tidpunkten för slutlig återrapportering har passerat. Vi tar hänsyn till eventuell tidigare beviljad förlängning av dispositionstiden och därmed senarelagd datum för återrapportering.

För mer information om hur ansökan ska skrivas, se instruktioner för programbidrag på [utlysningens webbsida](#).

Beredning

Ansökningarna bedöms av en beredningsgrupp bestående av internationella forskare och svenska allmänrepresentanter. Beslut om medel tas av Fortes styrelse i september 2023.

Eftersom ansökningarna kommer att bedömas av internationella experter bör de i sin helhet skrivas på engelska (undantaget de fält där det särskilt efterfrågas text på svenska). Om din ansökan skrivs på svenska riskeras bedömningens kvalitet. Forte tar inget ansvar för kvaliteten på eventuella översättningar.

Fortes bedömningskriterier

Vetenskaplig kvalitet:

- Syfte, frågeställningar, teoriansknytning, bakgrund och originalitet
- Studiedesign, metoder för datainsamling och analys
- Tvär- och/eller flervetenskaplig ansats
- Köns- och genusperspektiv i forskningens innehåll

Relevans:

- Relevans i relation till samhällets behov, Fortes ansvarsområden och utlysningens inriktning
- Samverkan med användare av forskningen
- Nyttiggörande och kommunikation av forskningsresultat

Genomförbarhet:

- Arbetsplanens kvalitet
- Projektledarens och forskargruppens forskningskompetens
- Redogörelse för eventuell tidigare egen forskning på området
- Personal och budget som bedöms utifrån rimlighet

Utlisnings specifika bedömningskriterier

- Programmen bör bygga upp eller stärka forskningsmiljöer för en långsiktig kunskapsuppbyggnad och kompetensutveckling och bidra till ökad kunskap inom hälsofrämjande och preventiva insatser inom folkhälsoområdet.
- Programmen bör ha en tvär- och/eller flervetenskaplig ansats, i syfte att belysa utmaningar från olika perspektiv och vetenskapsområden. Ansökningarna bör i så fall innefatta ämnesövergripande samarbete mellan minst två forskargrupper med kompletterande inriktning och det ska framgå hur programmets ämnesövergripande samverkan skapar ett mervärde.
- Forskargruppen bör bestå av både etablerade och mer juniora forskare för att möjliggöra kompetensöverföring i programmet.
- Programmen bör ha ett systemperspektiv på hälsofrämjande och preventiva insatser och involvera flera samhällsarenor när det är relevant.

Vägledande frågor för bedömningskriterierna

Ansökningarna kommer att bedömas utifrån respektive bedömningskriterium och baseras på vägledande frågor. De vägledande frågorna presenteras nedan.

Vetenskaplig kvalitet

- Har den sökande motiverat behovet av forskningen? Beskrivs kunskapsbehovet utifrån befintlig forskning och hur programmet kommer att tillföra ny kunskap?
- Är programmets frågeställningar väl beskrivna och väl underbyggda?
- Är de centrala begreppen väldefinierade och teoretiskt sammanhängande?
- Är den metodologiska ansatsen den bäst lämpade för att svara på programmets frågeställningar utifrån givna förutsättningar?
- Är forskningens metodik väl beskriven och väl underbyggd? Har man tagit hänsyn till potentiella problem/fallgropar i metodiken eller forskningsprocessen och hur de kan hanteras? Beskrivs hantering av potentiella systematiska fel (bias) som kan uppstå under studiens genomförande och resultatbearbetning?
- Är programmet originellt? Har det potential att på ett väsentligt sätt flytta fram gränserna för forskningsområdet? Används till exempel teorier, data och metoder på ett nyskapande sätt för att närma sig den vetenskapliga frågeställningen?
- Har programmet en tvär- och/eller flervetenskaplig ansats, om så är relevant? Hur motiveras och beskrivs programmets tvär- och/eller flervetenskapliga ansats? Innefattar ansökan ämnesövergripande samarbete mellan minst två forskare med kompletterande inriktning? Framgår det hur programmets ämnesövergripande samverkan skapar ett mervärde?
- Finns köns- och genusperspektiv i forskningens innehåll, om så är relevant?

Relevans, nyttiggörande och samverkan

- Har den sökande säkerställt att forskningsfrågorna är relevanta för Fortes ansvarsområden och utlysningens inriktning? Är den föreslagna forskningen relevant i en svensk kontext?
- Är programmet relevant för policy och/eller praktik, och på vilket sätt har de sökande påvisat detta (utöver att mer kunskap kan vara viktigt)?
- Finns det en väl beskriven plan för hur forskningsresultaten ska kommuniceras samt nyttiggöras, både inom policy, och/eller praktik och akademi?
- I de fall det är relevant, hur och i vilka delar av forskningsprocessen (studiedesign, datainsamling, analys, tolkning, spridning och implementering) sker samverkan med relevanta aktörer? Motiveras valet av samverkansparter? Är rollerna och mandatet för de eventuella samverkansparterna tydliga?
- Är viktiga perspektiv, relevanta för forskningsprogrammet, inkluderade? Vad ska de olika perspektiven bidra med? Motiveras valet av perspektiv?
- Finns det dokument som styrker samverkan (till exempel i form av "letter of intent")?
- I de fall det är relevant, omfattar programmets budget rimliga kostnader för samverkan, så som avgifter och arvoden till klienter och brukare?

Genomförbarhet

- Är programmets tidsplan, planering och budget realistisk och lämplig?
- Är programmets utformning och val av tillvägagångssätt adekvat för programmets genomförande och förväntade resultat?
- Finns adekvata resurser att tillgå för programmet, inklusive handledning och eventuell utrustning?
- Är material, metoder, modeller, och om tillämpligt, patient- och/eller brukarkohorter tillräckliga och väl anpassade till hypotes eller de vetenskapliga frågeställningarna?
- Hur starka är de sökandes meriter och kompetens i relation till forskningsområdet och tidigare forskningsmiljö?
- Har de sökande tillräcklig erfarenhet, expertis, självständighet och vetenskapliga nätverk för att genomföra programmet?
- Hur är kompetensöverföringen mellan etablerade och juniora forskare säkerställd?
- Har programmet potential att bygga upp eller stärka forskningsmiljöer för en långsiktig kunskapsuppbyggnad och kompetensutveckling?

Riktlinjer för hur Forte hanterar ansökningar där delar av forskningen ska bedrivas utomlands

- Forte ser positivt på internationell forskningssamverkan. Fortes ansvarsområden rymmer komplexa samhällsutmaningar där internationell forskningssamverkan kan ge viktiga bidrag.
- Fortes bidrag kan användas för att finansiera forskning där vissa delar bedrivs i andra länder, men forskningen ska vara initierad och ledd från Sverige eller tydlig del i samarbetsforskning. De förväntade resultaten ska också vara av relevans för och möjliga att nyttiggöra i svenska förhållanden.
- Ansökningar som innehåller internationella samarbeten bedöms med samma kriterier som övriga forskningsansökningar och av samma beredningsgrupper.

- I bedömningen av forskningsansökningar ska granskarna i Fortes beredningsgrupper bedöma om en eventuell utlandsdel i ett projekt tillför ett mervärde för projektet eller är en förutsättning för ett projekt med t.ex. global eller komparativ ansats.
- Det är huvudsökandes ansvar att ta reda på hur den egna medelsförvaltaren ställer sig till att finansiera forskning där vissa delar bedrivs i andra länder och finna lämpliga former för hur samarbetet ska gå till i varje specifikt fall.
- Det är medelsförvaltaren för bidraget, d.v.s. den huvudsökandes hemmainstitution i Sverige, som bestämmer och tar ansvar för att vid behov anställa utländsk personal eller betala för aktiviteter och tjänster som utförs i andra länder.

Plan S och öppen tillgång

Resultat från Fortefinansierad forskning ska publiceras fritt tillgängligt (open access).

[Läs mer om Fortes riktlinjer för publicering med öppen tillgång »](#)

SweCRIS

Forte överför information om beviljade bidrag till SweCRIS, en nationell databas över bidragsfinansierad forskning som inrättats på uppdrag av regeringen.

[Läs mer om SweCRIS »](#)

Tidsplan

Utlysningen öppnar: 8 december 2022 klockan 10:00

Utlysningen stänger: 2 mars 2023 klockan 14:00

Fortes styrelse fattar beslut om finansiering: september 2023

Beslut publiceras: september 2023

Projektstart: 1 oktober 2023